

דבר המערכת

אנו פותחים את החוברת במאמרם של פרופ' אהרון קלרמן ולאה עוזרי על "היפרמרקטים בישראל 1976-1986", הנותו סקירה מקיפה, לרבות המצב בחו"ל. הנושא הוא דומיננטי בתמורות העוברות על שימושי קרקע לצרכי מסחר. בשל חשיבותו של הנושא והאקטואליות שלו, אנו מקווים כי המחברים וחוקרים אחרים ימשיכו במחקריהם בנדון, ויתרמו מפרי עבודתם לפרסום בבטאוננו.

תפרושת האוכלוסייה והשפעת הגומלין על המדיניות הקרקעית, היה נושא לדיונים בחוג למדיניות קרקעית שערך מכונו בשנת הלימודים 1988/89. במסגרת זו השתתפו, בין היתר, כמרצים האדריכל יהונתן גולני, פרופ' דוד עמירן, והאדריכל דן רז. אלה כתבו מאמרים המופיעים בחוברת זו וכוללים לקחים ומסקנות בנושא שחשיבותו הלאומית והממלכתית מרובה. כל החלטה בנדון משפיעה על עתידה החברתי, הכלכלי והפוליטי של מדינתנו.

פרופ' רות קרק תורמת במאמרה "קרקע ורעיון גאולה האדמה בתרבויות מסורתיות ובארץ ישראל" להבנת התפיסות התרבותיות הבסיסיות הנוגעות לקרקע ולבעלות עליה בחברות שונות ובתקופות שונות. אלו נבחנו במסגרת קשר הגומלין המשולש קרקע-אדם.

זאב צור מציג את הבעיה האגררית והבעלות הלאומית על קרקע, בהדגימו את מהותה לפי השטח באזורים השונים ולפי צורות ההתיישבות. **פרופ' רחל אלטרמן** במאמרה מחקרה על "העברת נטל הפיתוח של שירותי ציבור ליזמים", מנתחת את הבעיה מנקודת ראות משפטית וחברתית. מטרת המחקר: פיתוח שיטה לחישוב הצרכים של שירותי הציבור – שתתבסס על נורמות לאומיות, אך תותאם לכל מקרה בנפרד.

ד"ר אשר סולל דן בסוגיה של זכויות על קרקעות חקלאיות ונטושות. מאמרו מהווה קטע נבחר מתוך עבודת הדוקטוראט שלו על הנושא: "התיאום הגיאוגרפי של גבולות הזכויות על קרקעות בארץ ישראל ומיפויים" (1988).

עו"ד מאיר אלפייה מנתח במדורנו המשפטי את תיקון 26 לחוק התכנון והבניה (תשכ"ד).

כנהוג, אנו מביאים סקירה קצרה על פעולות המכון. בסוף החלק העברי של החוברת אנו סוקרים את **הדין וחשבון על פעולות מינהל מקרקעי ישראל לשנת התקציב 1988** ומציגים את **המחירון של דמי חכירה בעבור קרקע חקלאית לשנת תש"ן**, שמינהל מקרקעי ישראל קבע לחוכרי אדמותיו.

בחלק האנגלי של החוברת מובא תרגום מאמרו של האדריכל י. גולני: "National Outline Plans for the Spatial Distribution of the Population and their Influence on the Population's Dispersal. Lessons and Suggestions for the Future".

בהזדמנות זו, עם פרסום חוברת מס' 31, אנו פונים אליכם כמשתתפים וכקוראים להגביר ולחזק את שיתוף הפעולה עם כתב-העת שלנו – אם על-ידי תרומה מפרי עטכם, ואם על-ידי הבעת משאלות או הערות לגבי תוכן הגליונות וצורתם. בעזרתכם נוכל להמשיך ולהגביר את התמודדותנו עם אתגרי המדיניות הקרקעית העומדים בפני החברה בישראל.